

19

25

VIGERKAAK

Viker-kvart

N^o

1

VIKERKAAR

Nr. 1.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp. * Tegev toimetaja: J. Neggo-Võsala.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

1925.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk t. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kl. 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk. Üksiknumber 15 mk.

Langenute mälestuseks.

3. jaanuar. Henry Jürisson.

*On palju võideldud, on palju võtta
Ja luua palju võimsaid ühendusi;
Me kodumaale toome pühendusi,
Et vabadus võiks noorussäral loita.*

*Me maa, me ema, kõigi kätki ase!
Sul lõpmata siis tuuakse veel ohvreid,
Kui üles hüüad sa meid sõdureid, —
Ei meie oodata siis endid lase.*

*Su eest, Su auks me toome südamvere,
Su võidulipp, Su raudne kaitsevall
Me nüüd, meil kaitsta kodutare.*

*Te langenud, kes jõudnud läbi vere
Ju auga Manalasse tänu saate all,
Teid mälestab siin püsivalt me pere.*

S Û G A V U S E S.

Vladislav Reymont'i järele R. K.

Süürialane Theodaat, kuulsa Claudiuse maja pärisori-pillimängur, läks hiilides edasi, aga tema järele venis rida liikuvaid varje, kes ettevaatlikult, peaaegu mürata liikusid piki caesarite aedu, nõlvakuid, mis üle külvatud rikaste roomlaste valgete suvilatega.

Õõ oli pikk: kevadine, kuupaistene, täis vaikust.

Aedadest hõlbus õitseva mandlipuu lõhna, sageli lõikas järsku vaolinnu kisa vaikust või mürises puuridesse asetatud metsloomade mõrg ähvardavalt ja vältavalt.

„Tasa,“ sosistas Theodaat, astudes keset kaljulist teerada. Rida varje, jälgides teda, kadus seinä hämarusse, mis aeda piiras, umbrohu ja lillede tihnikusse, ja valgete kujude püedestailde taha.

Kaugel, Tüberi pool, poolhämaruse sügavuses vilkusid tuhukesed ja kustusid jälle, ja ainult mingi kinnipiüdmatu õhulikumine rääkis inimeste liginemisest.

Theodaat pani kõrva vastu maad.

„Tulevad... need on vennad!... Kristlased,“ parandas ta ruttu, pöördes sosinal sõjariistadega varustatud väeosaillema poole, kes varjus seisis.

„Kas lõõme?“ küsis see.

„Ei. Tulge minu järel, haarame kõik katakombides. Tasa! Palun teid, tasa! Praegu tulevad. Mis te iganes ei kuuleks, vaikige... ärge end ära andke,“ sosistas Theodaat palavikuliselt.

„Aga, kui sa viid meid lõksu, siis...“ väeilem löi rõiva lahti ja nältas liihikest, sädelevat mõõka.

Ori ei vastanud midagi, istus valge kuu äärel ja ootas rahulikult inimesi, kes Tüberi poolt üles tulid, kelle samme ta juba hakkas kuulma.

Nad tulid peagi nähtavale; kuu hõbedaga üle kallatud, astusid nad mäele; neld oli kolm: — kolm vanameest, sünonahast karjaserõivas, paljasjalgsed ja haletsemisväärased, tuletades oma sugemata habemete, lahjade nägude ja paljaste lagipäädega meele Greeka tsüünikuid, kes oma mõttetarkust gladiaatorite kõrtsides ja Tüberi taguses linnajaos avaldasid.

„Jumala Tall!“ sosistas Theodaat, laskudes põlvili. See sõna oli tervituseks ja märgiks, mille järgi usklikud üksteist ära tundsid.

Vanamees, kes keskel käis, kõige kõrgem nendest, tõstis ta kohal oma käe üles ja ütles tasa:

„Õndsad on ärkvel olijad, sest nende pärast on Jumala riik.“

„Kas kõik läksid juba?“ küsis üks vanameestest põlvitajalt.

„Kõik. Ma olen mõne vennaga valvel. Minge rahuga.“

Vanad läksid ja kadusid küpresside varju, mis tee ääres kasvasid, aga Theodaat kargas jalgele ja vaatas kaua neile järgi, olles erutatud ja haaratud tumedast, arusaamatust hirmutundest.

Ta löi vastu kivi liihikese mõõga vaskse pidemega,

ja hämarusest, seinte alt ja tee padrikust ronis välja hulk inimesi, liginedes nõnda tasa, et ainuski mõök ei tärisenud.

„Kõik on juba koos. Nende pääõpetaja läks praegu. Tunni aja pärast saame juba sääl olema!“ rääkis Theodaat, näidates kaugetele küngastele, mille sinakad tipud joonistusid kuu hiilges veevärgi taga. Mindi tasa edasi, suurima ettevaatusega, — oli tähtis, et keegi nende minekut ei näeks ja ei hoiataks elajat, kelle piüigiks nad võrku säadsid.

Nad läksid kogu aeg veevärgi ehituste varjus, mis nagu tuhandeil hüglasuuril jalgel olev elukas madaliku poole venis. Oli nõnda vaikne, et vesivärgi sees olevat vee ümbervalamist ja kaktuste sahinat, mis siin ümbruses huljana kasvasid, oli kuulda. Nad möõdusid ettevaatlikult mingist templist, mille sammaste all kumasid tulid, ja pöõrsid nõlvakule, mille keskel lookles igavene Regina viarum — Appia tee.

Õhus oli lõpmata vaikus, — oli kuulda nägematute purskkaevude plädinat. Sageli värisesid õhus kaugusest sumbutatud välepilli helid, mis vaikuses laiali ujusid, aga nisu- ja oapõldudel, mis õite lumega üle puistatud, sirtsusid rohutirtsud ja vidistasid vutid.

Nad jõudsid kiinkale, minnes möõda viinamarja-aedu, all roheliste katustega viinapuid, millest läbi kuu maa päälle heitis ilusaid, hõbedast arabeske. Nad liikusid tasa, nagu valmud. Keegi ei lausunud sõna ega tärisenud sõjariistad, isegi ei ohatud valjusti; kui nad jõudsid kiinka tipule, kus asetsesid kivid, augud ja praht, läks nende ettevaatus kahekordseks, ja nad hiilisid edasi nagu tontide rong. Sõjariistad riiete all peidus, libisesid nad möõda suurte aukude ääri, kus muiste kivi-murrud olid, kadusid kaljunukkide taha, roomasid kätel hädaohtlikes, hästi valgustatud paikades, aga sageli hiilisid küürus ja kikkivarbail möõda suvilate seinu, linna lähedastes paikades, kus oli palju inimesi ja kõnet, või, hoiatatud vau pikast kisast, millega Theodaat märku andis, peatusid ja kadusid õises hämaruses nagu maa alla. Theodaat peatas oma rühma ikka sagedamini, mida ligedamale nad jõudsid vanadele rusudele, kuhu kristlased kogusid, kohates teatud paikades kristlaste vahte, kes, tagakiusamiste ja piinamiste tõttu, ikka ettevaatlikumaks läksid. Theodaat vabastas vahte nende kohustest, nagu nende ülemõpetaja käsul, sest ta oli usklike seas tuntud kui üks Talle ustavam seltsimees ja kui inimene, kes vangipõlve ja piinu tunda saanud.

Theodaat mäletas neid piinu; ta külgedel ei olnud veel tõrvikute läbi saadud haavad kinni kasvanud, ja nad vaevasid teda nõnda, et süürlase tume nägu valust päris halliks läks, aga ka erutusest, mis teda valdas piinu meelestades.

Ta juhtis väeosa pikka, ikka aeglasemalt, sageli peatus ja vaatas palavikuliste pillkudega ringi, ümbrust, nagu otsides paika pagemiseks, kuid pimeduses nägi ta

väeilema ähvardavat nägu ja teda valvavate sõdurite silmade hämarat hiilgust.

Lõpuks jõudsid nad Appia teele ja sääli, mingi maja miinri juures, mis valgustatud akendega Rooma pääle vaatas, istus Theodaat maha, aga väeilem vilistas ja läks end varjamata keset teed kõige ees edasi, aga tema järel ujus pikk ahel sõdurid, täielikus sõjalikus korras, kes aedadest, viinamarja istandustest, madalatest majadest ja väikeste templite eeskodadest välja tulid. Nad läksid tasa, kuid sellest hoolimata kajasis mitmesaja sõduri sammud basalt-plaatidega kaetud teel õige valjusti vastu ja äratasid inimesi. Ustele ja akende taha ilmusid kohkunud ja lmestunud näod, kuid kadusid pea, kui rüümailemad, kes kummalgi pool sõdureid sammusid, sädelevate mõõkadega vehkisid.

Suurte puude varjus, kus seisis kuju ja sulises purskaev, peatused nad veidi, kuuldus käskiv sosin, ja kogu väeosa, jagunedes pikkadeks ridadeks, piiras künka ümber, kus keset pedajaid asetses pooliti purustatud maja. Siin oli kõik maa alla, millest teadis ainult äraandja.

Theodaat läks ruttu majakese poole, kuid teel peatus ja vaatas Rooma poole, mida sellelt kõrgustikult võis näha kui lugemata hulk kiviseid, madalaid nelinurki. Kuu seisis kõrgel, mäed uppusid valges udus, mille läbi hiilgasid losside kuldseid tornid. Pahemal pool, kaugel, Tiiberi, caesarite aegade taga, valgus udu-meri, aga ligemal oli majade kaaos, mis valgeks masiks sulas ja kui sinaka lindiga piiratud oli.

Ori vaatas linna pääle pärani silmadega, tema hinge valdas rõõm, ta mäletas caesari lubamist, kes katakombidesse viimise ja kristlaste äraandmise eest lubas — vabadust, rikkust ja Rooma kodaniku nime.

Ta ligines ruttu majakesele ja koputas, nagu oli kokku räägitud.

„Tall,“ ütles ta valjusti avauseesse, mis asetses ukse sees.

„Tule rahuga,“ vastas hääl seest.

„Kas ohverdamine algas juba?“

„Vististi, sest Anicius tuli vast hiljuti; ta hakkab tänas Pauluse kirja lugema,“ vastas inimene rahulikult, andes talle põlemasüüdatud lõngatopsi, mis puupigiga võletud.

Theodaat sirutas käe valguse järele ja lõi samal ajal vanamehele mõõgaga vastu kõri; see langes käsi laotades selili, rõgises natuke aega, viskles jalgadega, küünistas sõrmedega savipõrandat — ja suri. Selle pääle astus süürialane välja, kus teda ülem ootas.

„Lähem alla, vaatam, kas on kõik koos, ja annan kohe teada.“

„Mina tulen sinuga ühes,“ vastas roomlane.

„Kuidas soovid, isand.“

Nad läksid välkeseesse hoovi, mis maja taga kesk kiviprahti, täis metsikuid loorberi ja luurohu kasvusid, millega maja seinad kinni olid kasvanud. Ühe kivi all oli kõik katakombidesse, kuid nii osavasti kivide ja rohu vahele ära peidetud, et võõral võimata oleks olnud teda üles leida.

Vladislav Reymont, Poola kirjanik.

Käesoleva teose autor, sündinud 8. mail 1868. a., üks suurimaist meie aja kirjanikest-kunstnikest, sai Nobeli 1924. a. kirjandusliku auhinna.

Theodaat liikkas kivid kõrvale ja hakkas mööda astmeid alla laskuma. Roomlane läks ta järel, hoides paljast mõõka valmis.

Nad laskusid sügavasse õhe ja hauavaikusesse. Neid rõhus sunnitud, kuiv õhk sügavusest, lõpmatuist mustade käikude kõhtudest. Nende kohal lehvits hirm vaikuse tilbadega tundmata sügavustest, kuhu nad laskusid. Kuid Theodaat astus vahvasti edasi: ta tundis hästi käike, kust kaudu käis sageli kuulamas lugusid häält Jumalast, Tallist ja igavikust.

Selle hirmsa hämaruse foonil värisesid kusagil sügavuses tulukesed, nagu kuldseid tilbadega liblikad, näidates usklikele teed.

„Kaugel veel?“ küsis roomlane tasa ja kartlikult; tema julge süda hakkas alistuma hirmule.

„Kaugel!“ vastas Theodaat, kuulatades oma hääle sügavat kaja, mis veel kaua kõlas.

Aga siis, iga käigu nurgal, nagu oma hinge kinnituseks, kordas ta tasa ise omale:

„Vabadus! Vabadus!“

Ja süürialase silmadest puhkesid esle niisuguse tugeva, ootamata ja pimestava rõõmu väljud, et ta het-

keks peatus, et end koguda, kuid pidi kohe jälle edasi minema, sest et roomlane lõi talle kergelt möögaga õla pääle ja sosistas külmalt:

„Vii kohale!“

Ja ta läks, aga kui nad jõudsid mingisugusele sise-misele platsile, kust igale poole ringi jooksis terve labürint musti käike, vaatas ta tagasi. Roomlane oli hirmust sinine ja vaatas hirmunud silmadega seintele, milles, nagu kappides, mis ilustatud päälkirjade ja embleemidega, lebasid sajad surnud ja surnukspiinatud kristlased. Nad seisis liikumata, sest teadmata kaugusest, sellest sügavusest, mis avas sajad mustad kurgud, kesk surmavaikust, kuuldus nende juure nõrk koorilaul, mis nõnda hirmsalt ja hauataguselt kõlas, et mõlemad surmakahvatuks läksid. Laul jätkus ja kuuldus kui unine surnutte kaebus, kui haudade hümn.

Laul vaikis, aga nad kuulasid ikka veel, täis hirmu, haaratud kirjeldamata vaikusest; ainult tõrvased lõngad põlesid praksudes ja susisedes, ja veri lõi otsa ees, taga aetud siidamete meeletust rütmist.

„Vii edasi!“ sosistas roomlane tormates edasi, pidades surma paremaks sellest hirmutundest, mis teda ikka enam valdas.

Nad läksid ruttu edasi. Theodaat tõendas, et nad on juba liigidal, ja, tõesti, nad olid ligi, kuid nendega sündis midagi kohutavat; ta peatus iga minut, hõõrus silmi, katsus mööka, seinu, ja kordas vahetpidamata enesele: vabadus! vabadus!... Kuid sellest hoolimata, kogus hinge lõpmata hirm. Ühes kabelis, milliseid oli katakombides hulgana, vaatas ta kaua Kristuse kujutust tallekesega, ja siis peaaegu jooksis valguse poole, mis sügavuses kumas, sinna, kust võis nüüd selgesti kuulda inimhääli.

Roomlane jäi varju, tema aga nihkus avause poole, kust voolas valgust, ja vaatas kabeli sisse.

Vanamees, kes teda teel õnnistas, istus keskel, valgus Egiptuse õpetajate rõivas, ja luges tugeva, ühetasase häälega:..

„Õnnistage äraandjaid; õnnistage, aga ärge needke neid.“

„Ärge makske kätte ise, sest: Minu päralt on kättemaksmine, ütleb Jumal.“

„Ärge laske halba eneses võimust saada.“

Kuid Theodaat ei kuulnud ega näinud midagi. Tema pilgud kiindusid Kristusele, kes altaril seisis — kohmakas, barbaarne kuju, mitme värviga üle võõbatud. Ta sirutas käed kui õnnistuseks usklikele kohale. Kollane tõrvikute ja lambikeste tuli, mis seintel rippusid, valgustas tema imelikku armast nägu ja pikki, õnnistavaid käsi, mis armastusega neid inimesi oma juure kutsusid, kes tähelepanelikult vanakese sõnu kuulasid.

Tõrvikud suitsesid, sirutades verised keeled välja, üles avause poole, mis värske õhu saavutamiseks tehtud; valgus ja varjud liikusid paljalt mullastel seintel, hallide vanameeste, naiste ja laste päade kohal; piihad sõnad kuuldusid, nagu sahin, mida kõikide siidamed pihidsid; vahest kuuldus ohe, sageli vapustas tugev nutt kedegi rinda; sääl äkki kuuldus lühike kohutav kisa,

kui vanake usu eest hukkujaid meeletas, — ja jälle saabus vaikus, ja vendade pilgud pöördusid Talle poole, ja pääd, mis tulevaste kannatustega kroonitud, kumardasid alandlikult tema ees, nagu viljapääd Jumala preestri ees.

Theodaat taandus, sest et tundis oma õlal roomlase mööka. Nad läksid vaikides mõned sammud tagasi.

„Rütem, isand, rütem. Kõik on siin, kõik! Heidan kõik caesari jalge ette, kõik annan sinule ära, isand, ja õpetajad, ja vennad — kõik. Sa nägid, sääl oli püha tribüün!“ Ta sosistas ruttu, palavikuliselt, end peaaegu mitte valitsedes, kuid roomlane ei vastanud midagi, vaid tõstis ainult oma põleva lõngapuhma, valgustas süürialase nägu ja kogu oma põlgava jõuga — sülgas talle otse silmadesse.

Theodaat jooksis ruttu mööda käiku, kuid kui nad esimesele platsile jõudsid, kust igale poole käigud laiali läksid, ehmus ta ja jooksis tagasi.

Kristus seisis laialisirutatud kätega ja vaatas tema pääle.

Süürialane, kes tundis kõik käigud, läks teise kotta ja pühkis silmi.

Kristus seisis, käed laiali, ja vaatas selge, armsa pilguga ta pääle.

Süürialane peatus, hirmulaine valgus tema südamesse ja vapustas teda nõnda tugevasti, et ta end seina vastu surus ja kaua kinniste silmadega seisis, ilma et ta oleks end liigutada ega ohata julenud. Lõpuks, mõistusele tulles, vaatas ta ehmunult oma ümber ja, nagu fuuriaist taga aetud, sööstis esimesse vastujuhtivasse koridori, kuid ka sääl —

Kristus seisis, käsi välja sirutades, selge, hiiglasuur — ja vaatas ta otsa.

Theodaat ulus meeletult, viskas tõrviku maha, pööris hirmunult ümber ja — pime, mitte millestki aru saades — tormas tagasi platsile, käikudesse, kukkus ja roomas, lõi päaga vastu seinu, ulus jõuetuses ja hirmus; ja igal pool pani tal tee kinni Kristus, igal pool nägi ta seda selget, kiirelist, valguse nimbusega ümbritsetud kuju, igal pool nägi Tema väljasirutatud käsi ja Tema valgustatud nägu. Igal pool vaatasid ta pääle selged, läbitungivad selged silmad. Igal pool — igal pool...

Meeletu hirmust, kattis ta pää rätikuga kinni ja, karjudes üllinimliku häälega appi, jooksis mööda tühje maa-aluseid käike, unustades roomlase, kes jäi üksinda sellesse hirmsasse sügavusse. Ta ei teadnud, kuhu pageda, ja mis temaga sünnib, teda ajas taga hullumeelsus, ahastus ja häälte kaja, mis teda jälgisid, nagu tema taga lendava surma müha. Ta tahtis tagasi minna kabelisse, tahtis andeks paluda, end piinata lasta, kuid, kuigi kuulis vendade laulu, kuigi nägi nende valgust, kuigi tundis, et nad ei ole kaugel, siiski ei võinud leida teed, ei võinud välja pääseda, ja ei võinud paigale jääda.

Ja viimasel ahastuse pilril, äärmisel ahastuse ja

hirmu pommitusel haaras ta mõõga ja tormas selle kumava ilmutuse poole, kes laialilaotatud kätega ta ees teed sulgus. Mõök tabas õhku, aga siürialane mõistis viimase tunde ja teadmise liigutustega, et teda kallistavad kaks väljasirutatud kätt, ja kellegi vaikne hääl, igaviku ja haudade hääl, kõlas ta kohal.

„Tahad sa oma vabaduse pärast teiste vabadust ära müüa, Theodaat?“

Sel ja sellele järgnevail õil ootas caesar kärsitult väeosaiilema ja Theodaat'i tagasitulekut.

Sonett.

Juſan Jaik.

On tulnud tali – valge georgiin
Ja hülgeſurma eſfind tallat radu.
Ja hämarikul kerge lumesadu
Mu meeli paitab – kerge mandoliin.

On mulle õnneks südatali siin,
Ta teine kevad, õnnistai mu kodu,
On lumileſt riik, kaffev raagund padu,
On viiulkeele magus, nõiduv piin.

Mind terviteleb valgelt kauge mäefipp,
On lumisädemetel kirjutet
Mu talilaul, mis kergem, kõrgem sõnust.

Ning metsateel ma sõidan selgel ööl
Ja säravad mu kofjal tähed taevasööil –
Ning mis on ilman parem sellest mõnust.

ESKIMOD.

V. N.

Kõige põhjapoolsematel maakera osadel (Gröönimaast kuni Tshuktshide poolsaareni) elab rahvas, keda eskimodeks nimetatakse, kelle elu-olu üldiselt vähe tuttav. Kuna nende elu aga pakub õige palju huvitavat ja omapärast, siis püüame sellega siin vähe lähemalt tutvuneda.

Kes on eskimod?

Selle küsimuse pääle on seni alles lõpulik vastus andmata. Mitmelt poolt on arvamist avaldatud, et nad kuuluvad indiaanlaste suguharude hulka, kuid tõenäolikum on, et nad alles 14. aastasajal Euroopa ja Aasia mannerilt Põhja-Ameerika põhjakallastele ja Gröönimaale on rännanud. Gröönimaal elavate eskimode soontes voolab kindlasti hulk eurooplaste verd.

Eskimode arv

on umb. 30—40.000 hinge. Neid võib kolme suuremasse gruppi jagada: 1) Gröönimaa eskimod — umb. 11 kuni 12.000 hinge; 2) Chigliitid — umb. 2—3.000 hinge, asuvad Põhja-Ameerika põhjakaldal ja 3) Inuitid — 16 kuni 20.000 hinge, asuvad Aljaskas, Aleutidel ja Tshuktshide poolsaarel.

Eskimode väline kuju.

Eskimod on keskmise kasvuga, tüsedakujulised. Nende nägu on ümmargune ja lai. Silmad on väikesed, tumedad, asuvad vähe viltu nagu hiinlastel. Nina on silmade vahel kitsas, kuid allapoole laieneb ta järsku ja näib lössi litsutud. Põsed on ümmargused, rasvased; alumine lõug on väga kõvasti välja kujunenud; hambad suured ja valged. Viimaseid võib õige tihti näha, kuna eskimod väga naeratada armastavad. Kuigi eskimode näojooned kaunis tahumatud, on nende ilme siiski tihti õige intelligentne ja mahe ning hääsüdamlük.

Eskimode riietus.

Kodus kannavad eskimod nõndanimetatud „attigat“, päakattega varustatud nahkset särki, karvadega vastu paljast ihu. Püksid (kadlins) on laiad, ulatavad ainult põlvedeni ja on samast materjalist. Jalavarjuks on kaks paari nahksukki, üks karvadega vastu ihu, teine päälmine, karvadega väljaspoole. Viimaste üle tõmmatakse külma ja kuiva ilmaga põdranahast, riiske ilmaga hülgenahast kingad. Väljas viibimiseks tõmmatakse veel teised riided karvadega väljaspoole esimeste pääle. Sarnane riietus on kerge ja nii soe, et ägedad külmad talt läbi ei tungi. (Järgneb.)

NOORED ÕPPURID MITMEST ILMAKAAREST.

E. Berté järele Prantsuse keelest Ally V.

Ants — noor eskimo.

I.

Antsu arvamise järele kõige rikkam koht maailmas.

Sündisin kõige paremal, kõige rikkamal maal, mis leidub tervel maakeral. See maa asub kaugel põhjas, keset merd, mis igavesti kaetud jääga. Eurooplased nimetavad teda Gröönimaaks ehk rohelseks maaks, ehk kiüll kusagil meie maal ei leidu ainustki puud; igal pool vaid lagedad kaljud ja jäämäed ning

ainult kevadel, kui vähegi sulab sügav lumekate, tärkab sin ja sääl kõrgustikul haljas rohuke.

Talvel, kolme kuu vältel, meie ei näe päikest. Algavad käredate külmad, mida lõunamaalased sugugi välja ei kannata. Kuid suvel, kolm kuud järjestikku, päike ei loojene. Sel aastaajal on meil ööd sama valged kui päevad. Teile, kes harjunud lühikeste päevade ja öödega, on tundmatud meie pikkade suvapäevade kenadus ja meie karedate talveööde hämarus.

Iga aastaag toob meile, selle õnneliku maanurga

elanikele, oma kenadused ja lõbud. Talvel, mil algab pakane külm ja maad katab pikk polaaröö, valmistame endale lumest onnid ühe avausega, millele järgneb käik kuni kolmkümmend jalga pikk. Onnides teeme seinete ääre hästj kõvaks tambitud lumest ping'id, või nagu meil nimetatakse „kolopsut'id“ ja et pehmem istuda, katame nad karunahkadega. Laest, mis tehtud jäätükkidest, ripub alla lamp, milles heleda leegina põleb hülgerasv. Lampi nimetatakse meil „kotluk“ ja ta üksi ei valgusta, vaid annab ka niivõrd sooja, et temal toitu valmistame. Ahje ja kaminaid meil ei tunta, pääleegi on meil nii soe, et töötamisel tulevad pääl-mised riided seljast võtta.

Isegi kõige halvema ilmaga, kui väljas möllab hirmus polaarmaru, mis kõike surmab oma jäise hingamisega, meil on soe ja mugav. Töötamisel möödub aeg imekiiresti. Mehed valmistavad jahil- ja kalapiiugiriistu, kuna naised, kogudes tule ümber, õmblevad nahkseid riideid ja vastupidavaid jalanõusid, neid kenasti välja tikkides. Talve jooksul toidame end hülge ja haikala lihast, mis väga kaua lumes alal hoidub. Lapsed, hästitoidetud, magavad ehk mängivad lõbusasti. Samal ajal, kui väljas valitseb külm ja möllab tuisk, on meil lume all vaikne, rahulik õnn.

Kuid valitse külmalaga ei armasta keegi kodus viibida. Olgu külm kui tahes kange, seda tähele ei panda ega kardeta. Soojalt riietudes ja kaasa võttes oda, algab igaiüks oma toimetust. Ümberringi on kõik sügava lume all, pole näha, kus lõpeb maa ja algab meri, mis külmanud kõvaks jääks. Sügavsinises taevases, keset miljarde vilkuvaid tähekesi, on sageli heitlemas virmalised, mis kui nõiduslik ilutuli põleb mitmevärvilise tulega, lagunedes laiali üle taevavõlvi, muutudes kord purpurliseks kord kullaseks. Teie, lõunamaalased, oli teil kunagi juhus sarnast võluvat loodusemängu imelda?

Ent meie, harjudes lapsest saadik selle kena looduspiidiga, jääme suuremalt jaolt üksikõikseks päältvaatajaks. Igaüks ruttab kasutama juhuslikku kena päevakest; kes rakendab koerad kelgu ette ja sõidab kiilastama naabri suguharu, kes läheb jahile põhjapõdra või jääkaru pääle, kes hülgepiiugile. Kui kõik hästi õnnestab, rutatakse koju ja alatakse lõbusat pidu. Ei igavene öö ega käre külm sega meie lõbu.

Talil jõuab lõpule; asemele tuleb kevade ja toob ühes uued rõõmud. Ühel ilusal päeval jahilt tulles teadustab üks meie perekonna liigetest, et on näinud taevapiiril kahvatut valgusriba. Tema sõnadele ollakse esiteks umbusklik: kaheldakse, vaieldakse. Järgmisel päeval astuvad kõik onnist välja ja algavad tähelepanelikult taevavõlvi uurimist. Lõpuks, üldiseks rõõmuks, leitakse, et paistab valgus. Kahtlemata — varsi ilmub päike. Ja tõega, mõne päeva pärast, sügavhämärusest tungib esile hele päikesekiir ja hetkeks valgustab kõrged mäed ja ulnuvat maapinda. Oleme

niivõrd harjumatud valgusega pika öö järele, et tahtmatult sulume silmad, kartes pimestavat kiirt.

Teadmine, et ilmunud päike, täidab kõikide südamed seletamatu rõõmuga. Möödub mõni silmapilk päikese tõusust, siis kaob ta jälle silmapiirilt. Teisel päeval paistab ta pisut kauem ja kolmandamal — veelgi kauem. Vähehaaval muutub päev ikka pikemaks ja lõpuks saabub niisugune aeg, kus päike mõne kuu jooksul ei lahku meie põhjataevast, mida ta nähtavasti väga armastab ja millele ta annab omad soojendavad kiired.

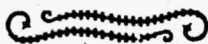
Päikese ilmumisega algab meil uus elu. Päikesest soendatuna tärkavad igal pool kristallised jõekesed. Siis, ühel ilusal päeval kostab äkki kõrvulukustav raksatus. Jäämäed — need liikumatud meremürakad, algavad nüüd liikumist. Meri ärkab. Määratumad jääpangad raksuvad ja murduvad hirmsa mürinaga, mis sarnane suurtiiki paukudele, ning kiikudes lainetel kui hüglalaevad ujuvad kaugele merele. Tuulest aetuna põrkavad nad vastastikku ja sünnitavad imelikke kujundusi, mis kui kristall-lossid või kalliskividest templid, mis päikesekiirte all omandavad kõik vikerkaare ilusad värvid.

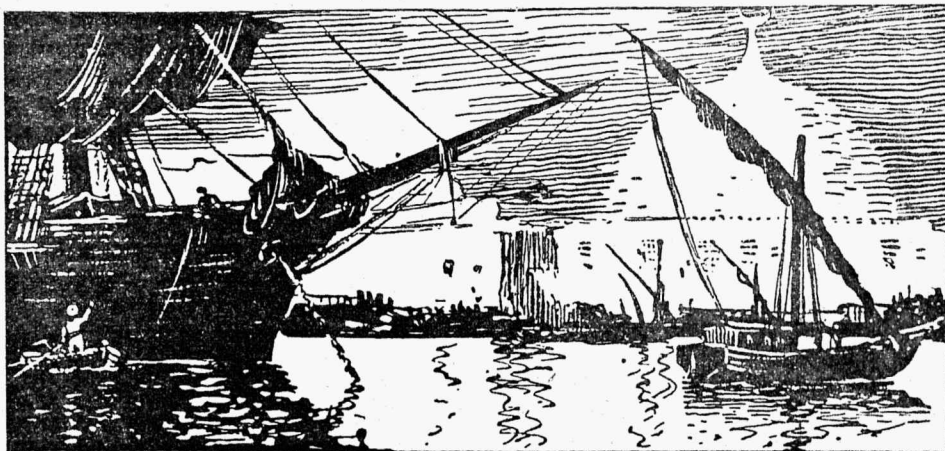
Jätame maha oma talvise asupaiga ja läheme mereranda, kus omale karusnahksed telgid ehk jurtagid üles säeme. Algab kevad. Mõnes paigas, kuhu päikene soojemini paistab, tärkab haljas rohuke ja kidurad, punased ja kollased lillekesed. Ent meie ei pööra tähelepanu sellele vaesele taimestikule, sest selles pole meie riiklus. Kevadel lendavad siia miljardid igasugu linde. Nende pehmed suled on väga hinnas ning liha ja munad kõlbavad toiduks, ehk küll nende liha nii magus pole kui põdral. Kevadel ilmuvad siia ka määratumad põdrakarjad, ning seda lõbu, mis nende pääle jahtimisest saab! Põdraliha on meie maiusroog. Nende nahka pargitakse ja sarvedest saame mitmesuguseid sõjariistu ja tarbeasju. Aga kõige rohkem annab meile meri saaki. Ta kubiseb sel aastaajal valaskaladest. Kauge veepind ümberringi on täitunud imekenade väikeste purskkaevaga, mida sünnitavad need imeelukad. Mitte väga eemal kaldast asuvad merilõvide karjad. Nende kihvad, rasv, liha ja nahk annavad meile päätoiduse.

Kevadel on noor ja vana päevad läbi jahil ehk kalapiiugil. Sel ajal saame ka rikkalikult süüa. Igas jurtagas on kokku kuhjatud suured hulgad merilõvide kihvu, põdrasarvi, linnusulgi ja igasugu liha. Tagavara peidame kindlasse paika, kuhu ligi ei pääse karu ega rebane.

Sarnane on see õnnistatud maa, kus mina esimest korda valgust nägin. Kas pole ta tuhat korda parem maast, kus palav kliima, kus päike halastamatult kõrvetab, kus pole lund ja hülge, pole põhjapõtru ega jääkaru, kus silme ees ainult puud ja rohi?

(Järgneb.)

RISTI JA PÕIKI LÄBI SALADUSLIKU INDIA.

S. Wörishöffer. Noorsoole toimetanud Victor Neggo.

ESIMENE PÄÄTÜKK.

Bombay*) sadamas. — Oskari vabastamine dshonkilt**). — Pögenemine Devitshandi eest.

Kirjutati aastat 1839. Bombay sadamas seisis ankrul Hamburi prikk***) „Hansa“ valmis teeleminikuks.

Oli juba kaunis hilja õhtul; kogu laev oli ilusasti läikivaks kiirritud ja laadimisel paratamatult koguvast mustusest puhastatud. Kogu meeskond asus laeval, ainult kapten viibis veel maal.

Kambüüsi****) lähedal istus vanade trosside ja purjede hunnikul laevapoiss, ilus kuuteistkümnendaastane noormees otsekohese, päikesest pruuniks põlenud näoga ja säravate, siniste silmadega, mis julgesti ning rõõmsasti ellu vaatasid. Juba mõne aja oli ta üksisilmi vahtinud vaikselt pea üsna pimedusega kaetud merele ja ankrus seisvatele lugematule laevadele. Mingi mõte näis ta meeli elavalt läikvel hoidvat; viimaks väljendas ta selle: „Tüürimees, ons lubatud palvet esitada?“

Tüürimees seisatas: „Noh, Richard, mis sul siis südamel on?“ küsis ta.

„Tahaksin ühe paatidest lahti kõita, neli meest kaasa võtta ja üheks, võib olla ka kaheks tunniks laevalt lahkuda, see oleks kõik, tüürimees.“

Tüürimees naeris: „Jäta see mõte, Richard, kapten andis valju käsu, et täna enam ükski kass laevalt lahkuda ei tohi.“

Poiss raputas pääd: „Seda ma ju tean, tüürimees.“

*) Bombay — samanimelise India maakonna pää- ja sadamalinna Bombay saarel India läänekaldal. Oma ülikool. 979.000 elanikku.

***) Dshonk — Hiina purjek kõrgele ulatava nina ja päraga; purjed on valmistatud kõrkjaist punutud vaipadest, harilikult kolme-, kuud ka kuni kuuemastiline.

****) Prikk — kahemastiline raalaev.

*****) Kambüüs — laevaköök.

Aga siiski võiksite mulle selleks ehk atkkae luba anda; ma pean minema ja üht hääd asja edendama!“

„Hääd asja edendama, poiss? Tuhat timpu ja feivapätsi, su kruvid logisevad vist!“ vastas tüürimees.

Richard kargas püsti, astus üsna tüürimehe ligi ja ütles: „Kas tohin teile ühe loo jutustada, tüürimees, mille ise üle elasin?“

Teine noogutas.

„Teen lühidalt, tüürimees. Teate ju, et viimasel ajal mitmel korral maal puhkusel viibisin. Meeleldi jalgutasin sadamas, laevade keskel, eriti aga säääl taga, kus asuvad Hiina dshonkid. Mulle valmistas erilist lõbu vaadelda nende pentsikuid, kõrkjatest punutud purjesid ja trosse. Päris esimeses reas asub säääl üks suur, vana laev, ileni pori ja mustusega ning veidrate ja koledate maalidega kaetud, kubinal täis kollaseid kaabakaid, kelle õelad ja irevil näod vähe hääd näisid töötavat. Igal õhtul, kui tihedalt selle õudse sõiduriista nina alt mööda libisesin, kuulsin selgesti dshonki ruumist ühe inimese kaeblikku inisemist, vahel isegi löökide kära kostvat.“

Tüürimees Peters kortsutas kulmu. „See neetud pagan peksab oma naist või meeskonda,“ lausus ta, „see on Devitshand, see vana rebane, kellest kõneldakse, et ta kõigi mereröövlitega salajas ühenduses olla. Jäta ta rahule, poiss, mis puutub see sinusse, kelle seljal ta oma bambuskeppi täntsitab.“

Poisi silmad välkusid. „Vahest aga siiski, tüürimees,“ hüüdis ta. „Eile õhtul olin jälle säääl. Üks aken oli vähekest pilukül, nõnda et selgesti hiinlase häält selle omast, keda ta piinas, eraldada võisin. Viimane on kindlasti valge mees. Ta hüüdis vahetpidamata: „Ei, seda ma ei tee, peksku mind või surnuks!“ — Nende sõnade vahel kõlas siis jälle poolsumbunud valukisa.“

Tüürimees vaatas mõtiskeledes süngelt mustavale merele. „Paha küll, kui lugu nii peaks olema,“ ütles ta

tõsiselt. „Kuid siiski ei tohi me end sinna vahele segada, päälegi veel, kus meie vana Devitshandi väga hästi tunneb ja temaga juba tihti kaubavahetuses on seisnud. Unusta, mis sa kuulsid, Richard. See on sel juhtumisel kõige mõistlikum, mis teha võid.“

Seega oli läbirääkimine lõpetatud. Tüürimees läks oma kajutisse ja Richard jäi üksinda köiehunnikule istuma. Ühetooniliselt loksusid kerged lained vastu laeva külge, kaugelt kostis suurlinna kära ja pehme, jahe õhk paitas pärast kuuma päeva poisi otsaesist. Kas oli siis tõesti hoopis võimatu ka ilma tüürimehe loata laevalt lahkuda? Õige küll, paati ei saanud ta lahti päästa, kuid sadam aina kubises ju igasugu sõiduriistadest. Mõne penni eest leiduks kindlasti mõni hindu*), kes talle oma lootsiku laenaks, ilma palju „kust“ ja „kuhu“ küsimata. Richardi süda põksus kiiremini. Ta kuulatas.

Kõik oli vaikne. Madrused istusid oma ruumis ja mängisid kaarte. Laevalael ei olnud sel hetkel ühtki hinge.

Richard hülis fallreepi**) juure. Midagi sundis nagu vägisi edasi: ta ei suutnud omamaalast Hiina laeva keres saatuse hoole jätta, ta pidi, maksu mis maksab, selle halva kuulsusega, viirastusliku välimusega laeva laele pääsema. Tõus algas alles hommikul kella nelja paiku, ning vaevalt läks kapten enne merele, nõnda jätkus siis veel aega küllalt nägematult jälle oma kookasse hülida ja, kui see oli Jumala tahtmine, ühes päästetud võõraga.

Ta ronis köitpidi alla veepinnani ja piilus ümberringi. Lähemate laevade varjust ilmus kohe üks väike paadike nähtavale ja kellegi pärismaalase hääli küsis puudulikult Inglise keeles, kas sahib***) sõita soovib.

„Kas sa võid mulle oma lootsiku mõneks tunniks laenata, sõber?“ ütles Richard sosinal. „Sin on raha, aga pean üksinda sõitma. Maandumistrepilt leiad homme oma vana kiina veata jälle eest.“

Hindu kahmas ahnekt pakutud rahad. „Olen nõus, sahib. Brahma****) silmad valgustagu su teed ja bülbüli*****) laul rõõmustagu su südant.“

„Südamlik tänu, mu kallim! Aga nüüd tee, et minema saad!“ Nende sõnade juures tõstis ta ähvardades mõla.

Hindu sõstis osavalt teise läheduses kükuvasse lootsikusse ja oli järgmisel hetkel juba pimedusse kadunud. Tugevate mõlalöökidega ajas noormees oma sõiduriista üle lainete sennapoole, kus seisis dshonkid.

Richard jõudis kahtlust äratamata vana, musta sõiduriista nina alla. Dshonki kolmakat nina ehtis vapina puust nikerdatud ja kummaline, punaseks värvitud, neljajalgne hiiglaelukas, mille ümber end ammuli lõuga-

*) Hindu — Brahmausuline India pärismaalane. Umb. 207.000.000 hinge.

**) Fallreep — laevale ronimiseks tarvitatav köis ehk nõõrredel.

***) Sahib — isand.

****) Brahma — kogumi looja ja India pääjumal.

*****) Bülbül — Persia keeles: ööbik.

dega madu oli kerinud. Poisi süda põksus ägedalt, see oli see laev, mida ta otsis. Ta pimedusega juba harjunud silmad heitsid uurivaid pilke laevalaele. Selgesti eraldusid neli kaju. Kolm neist pöörasid ta asukohale selja, kuna neljas masti najale toetus; ta näis magavat või kurbu mõtteid mõlgutavat; igatahes ei liigutanud ta ühtki liiget ja ta pää oli rinnale vajunud.

Esimesed kolm olid söömiseiga ametis. Richard kavatses parajasti õhtutuules kõlkuvat fallreepi mööda laevale ronida ja mingi ettekäände all meeste keskele astuda, kui teda masti najale toetuva mehe huulilt tulev hääli peatuma sundis. Sügav ja valus ohkamine lõppes ainukese, kuid selge sõnaga:

„Vett!“ — —

Richardi silmade ees muutus äkki kõik kirjuks. See oli too õnnetu, keda Devitshand oma kajutis peksmas käis. Kas pidi ta kõvasti karjuma, kas pidi ta kõiki veel ja maal appi kutsuma, et õnnetut kaasmaalast Hiina lurjuse mõrtsuka küüsisist vabastada?

Esimesel vilkel oleks ta peaaegu seda teinud, kuid varsi maldas ta end uuesti. Ümberringi asusid ankrul vähemalt kaksikümmend dshonki; enne kui sadamapolitsei kohale jõuaks rutata, oleks sõbralikud käed vaeseke kindlasti peitnud, et teda ükski silm enam üles ei jõuaks otsida. Ainult kavalus võis siin sihile viia, selles polnud mingit kahtlust.

Kolm hiinlast sõid ikka alles. Nüüd märkas Richard kokkudes, et õnnetu kõitega masti külge oli köidetud.

Noormehe viha kasvís. Osavalt ronis ta tasa fallreepi mööda üles, tõmbas pussi tupest ja asetask selle hammaste vahele. Siis hakkas ta neljakäpakile üle dshonki lae roomama. Teisel pool laevalage olid hiinlased oma õhtusöömingu lõpetanud; nad vadistasid nüüd läbisegi ja üks neist laulis kähiseva, kakofoonilise*) häälega mingit laulu. Richard roomas samm-sammult edasi nagu indiaanlane sõjarajal.

Tänu Jumalale, laeval ei näinud koera olevat.

Selgemalt ja ikka selgemalt erines pimedusest kesk-masti juures seisva mehe kaju; ta näis alles noor, vahest ainult mõni aasta Richardist vanem, kuid ta välimus ja rietus andsid selgemalt kui sõnad tunnistust ta üleelatud piinadest. Linane üllikond ripnes närtsudes ümber ta nälginud keha, nagu oli kahvatu ja juus sassis. Paluva pilguga juhtis ta läheneva päästja tähelepanu kõitele, mis ümber kaela ja käte lihasse lõikasid.

Richard võttis pussi suust ja vabastas kõigepäält vangi käed, siis pää, kõik aegamööda ja kärata, et mitte äratada vahtpidavate hiinlaste tähelepanu.

„Oo — Jumal tasugu sulle seda!“ sosistas õnnetu.

„Vait — hoiatan sind!“

Vahetpidamata saagis ja lõikas terav nuga.

Nüüd langes viimane köidik. Lähedale, üsna lähedale kummardus Richard vabastatule. „Toimi samuti kui mind, sõber, rooma mu järel fallreepini.“

Kuid teine raputas pääd. „Seda ma ei suuda, mu liikmed on kui surnud. Mis me nüüd teeme?“

*) Kakofoon — lauluoskamatu.

Richard ei kaalunud kaua. „Kui sind kannaksin, kuulaksid meid inimised,“ ütles ta, „meile ei jää muud abinõu kui järgmine: Kui õnnelikult oma paati olen jõudnud, veereta sa end üle parda merre ja ma tõmban su veata jälle välja.“

„Olgu,“ vastas vabastatu. Nad lahkusid üksteisest ja noor päästja jõudis üle vaba laevalae sama kiiresti ja õnnelikult tallreepini tagasi kui ta tulnud oli. Vaevalt oli ta paati jõudnud, kui teine end kiire liigutusega ja vaikseks kui uss pardani veeretis ja säält end merre langetas.

kuidas sattusid sa sellele Hiina dshonkile? Ning miks peeti sind vangis?“

„Seda jutustan sulle kõik pärastpoole. Loodetavasti on Bombays sadamapolitsei olemas või, mis veel parem, Hamburgi konsulaat?“

„Esimene kindlasti,“ vastas Richard, „sa tahad muidugi abi otsida?“

„Kõlgepäält tahan seda neetud kelmi, seda Devitshandi kohtuvõimude kätte toimetada, ta peaks võllasse

Richardil oli juba mõla abiks valmis säetud ja mõne sekundi pärast oli päästetu õnnelikult lootlikus. „Jumal olgu kiidetud,“ ütles noormees, „see läks hästi!“

Lained laksusid, sihvakas paat löikas neid kui edasitormav kajak ja röövlitelaev kadus nende silmist pimedusse. Hiinlased polnud kogu sündmust täheleegi pannud. Nad olid vist arvamisel, et nende vang küllalt kindlasti masti külge on köidetud, ja ei lasknud end seepärast oma rahus vettesulpsatamisest segada.

„Meie pärast on võit!“ hüüas Richard.

Teine langes talle ümber kaela. „Tahan sind surmatunnini tänada!“ hüüdis ta valmistatult. „Kust sa pärit oled?“

„Hamburgist.“

„Mina kah. Mu nimi on Oskar Vinter!“

„Ja minu oma: Richard Vittenberg. Aga ütle mulle,

poodama ja see põrgupesa, ta laev, peaks ära potetatama.“

„Aga kui nüüd Devitshand meile juhuslikult teel vastu satub!“

Külmajudin vapustas Oskari kogu kehast. „Ma oleksin kadunud,“ lausus ta kähiseva häälega, „see lurjus kägistaks mu ära.“

„Kas seisd ta laeva meeskonna nimekirjas?“

„Jah, laevapoisina!“

„Siis on tal õigus sind arreteerida lasta, nilpea kui ta sind näeb. Peame valvel olema!“

Paat lähenes sadamakalle. Juba eraldusid mõned inimkogud, siis rohkem ja ikka rohkem: Isandad ja emandad hobuste seljas ja vankritel, euroopaliselt riietatud kutsaritega pükis, nende vahel hindud valges riiis ja punase turbaniga, tiirklassed rohekaskullastes turbanil-

tes, pärismaalaste naised rõngastega ninas, parsid*), hiinlased, juudid ja kõige maade eurooplased. Virgad hindud kandsid mööda tänavaid kullaga kaunistatud palankiine, kirju rahvahulk liikus kail ja jalutusradadel, kära ja elav keeltevulin täitis õhtuõhku, milles pärast päeva lõdvendavat kuumust kõik jälle kergendatult hingasid.

„Siin peame maanduma,“ arvas Richard, „siin on trepp paatide jaoks. Kas pean politseiameti järele pärima?“

Vastamise asemel puudutas Oskar oma uue sõbra käsivart. Ta vahtis tardunud pilgul trepile lähenevat meestesalka, kes praegu kailt alla hakkas laskuma. Ta nägu oli surnukahvatu.

„Devitshand!“ sosistas ta.

„Kus?“

„Sääl, see väike hiinlane. Ta on meid silmanud.“

Tõepoolest oli see nii. Kollase viltu seasilmad puurisid end iisna lähedalt Oskari omadesse, ta pats hakkas kõlkuma, käsi kiskus rusikasse.

„Kuradid ja põrgu,“ hüüdis ta Inglise keeles, „see on minu laevapoiss. Ta oli laevaarestis, ta tahab põgeneda — kus on politsei?“

Mõned mundris kujud lähenesid kiirel sammul, nende ees tormas hiinlane trepist alla ja sööstis esimesse

ettejuhtuvasse paati, kelle omanik trepil sõitjaid ootas. „Edasi!“ karjus ta, „edasi, maksan teile, mida nõuate!“

Kuid hindu oli sunnitud enne oma paati keti küljest vabastama. Siis möödusid veel mõned minutid, enne kui ta mõlad vette jõudis kasta, ja selle lühikese aja oli Richard kasutanud, et kõigest jõust paati ohtlikust sadamapiirist võimalikult kaugele juhtida. Hõbedast juga maha jättes, libises ta pimedusse, saadetud hiinlase vandumisest ja needmisest, kes asjata oma paadijuhti suuremale kiirusele püüdis ergutada.

„Tasun kahekordselt,“ karjus ta, „kolme-, kümne- kordselt. Ärge ainult laske mul seda lõmpskat minema lipata; ta on üks varas.“

Kuid selle asemel, et kiirustada tagaajamist, nägi ta end äkki põgenejaist äralõlgatuna. Teda kandva hindu- lootsiku taga ilmus kohe politseiniku paat nähtavale ja ta ees piirasid hulk lootsikuid teed. Kõrgest soost eurooplased oma daamidega, kes nagu harilikult õhtuti lõbusõitsid, noored neiu ja lapsed, kõik ruttasid põgene- jale appi, ning polnud veel veerand tundigi möödunud, kui Devitshand Oskari tagaajamise asjatuks tunnistama ja sellest loobuma pidi. Ta märatses ja vandus ja rapu- tas metsikus vihas oma rusikaid, kuid ta jõuetu viha ei suutnud mõlemale noormehele enam kahju sünnitada. Nende paat oli juba ammu siitapiirist ööpimedusse kadunud. (Järgneb.)

MEIE SKOUDID.

Mälestus.

Harry Hamer.

Hilisel novemberõhtul läbi uduvihma, nägu palitukraesse peidetud, koju poole sammudes, kerkib ootamatult silme ette armas mälestus kadund suvisest õitseajast; mälestus, mida ei kollane lehevihm ega sügisene torm niipea kustutada suuda. — — — — —

On suvine öö vaid üksiku vilkuva täheke- sega üleval igavikkauget, tumedal taevavõlvil. Jumalikus rahu puhkab järv — kadund on ta päevane lainte loksutus liivasele kaldale, ammu ju suikund roogudesse vesilinnu kõretu kisa. Aga samuti nagu järvgi, on laane au- väärt elanikud ta kaldal lõpetand päevase salajatu puhumise, kosutavaile suviöö unenägu- dele maad andes. Tukkuvate hiiglastena pais- tavad mändide tumedad siluetid, kelle tar-

dund latvade all haigutab hallide telkide ring, mille keskel surmaga võitlev lõke väsind vah- tide näole inetuma, kahvatu varju maalib. Tel- kidest kostev magajate rütmiline nohup tahaks nagu vägevaiks muusikaks paisuda ühes sääs- kede ja kihulaste serenaadiga, aga ta rauged samas ja algab uuesti, korrates tüütuseni sää- rast igavat mängu.

Kui pikkamisi kaob aeg, vaevalt on vast kesköö mööda. Ohk muutub juba jahedamaks, laagris valitseb endine rahu — lõke on juba täiesti kustund, ainult nõrk suitsuvine tõuseb nõorsirgelt üles männiladvade poole ja vajub säääl uttu laiali. Vahid on kaabud sügavasti silmi ette tõmmand, näod palitukraedesse peit- nud ja magavad lausa, võib olla näevad undki. Samal ajal muutub aga telkes puhkajate olek ebameeldivamaks, jahedus on telkidessegi tungind, kus ta magajaid sagedasti külmajudi- natega kehas tülitab, seepärast ei ole ime, kui

*) Parsid — haritud Vana-Irani prohvet Zarahustra (8. aastajal e. Kr. s.) pooldajad, põgenesid Ira- lamist Persiast Indiasse, eriti just Bombaysse.

sääl telgist nagu kogemata kahtlane krõbin kostab, mispääle kohe ta eesriie kõrvale liigub ja paar uniseid silmi teevad nagu abiotsival pilgul ringreisi öö hämaruses, kiinduvad kahele tumedale kogule tuleaseme ääres ja veel enne, kui poole minuti võrra jõuab aeg edasi nihkuda, on nägu terveks poisiks sirgund, kes — avar vaip kaenlas — kustund tuleaseme poole sammu sihib. Möödub teine pool minutit ja juba pragiseb kuiv hagu, kust lähemal silmapilgul kollane leek üles kerkib, sünnitades varjude mängu hallide telkide katuseil. Mähkides end vaibasse uinub telgist põgeneia peagi rahuloleva naeratusega sooja lõkke paistel.

Vaevalt on ta aga mõne minutilise tukas-

tanud, kui ju teine ta eeskujule järgneb, jälle tumeneb üks avaus telke ringis, värske leek kerkib tuleasemelt ja uus juuretuli ja heidab oma eelkäija kõrvale. Aga seejärel hakkab nagu kokkuräägitud plaani järele seltskonna arv lõkke ümber kasvama, nagu vandeseltslased, kes salasepitsusele hiilivad, on need telkidest põgenejad soojusotsijad, kes tule ääre hingemaad otsima tulnud. Veel enne koidupuna saabumist idataeva, on kogu rühm laias kaares ümber lõkke asetsend. Magamisele ei mõtle küll keegi enam, aga ka jutuga ei tihka ükski looduse und segada, ja nii vahivad pea kõik soojusenäljased arutult üksisilmi tulle. —

Aga sääl tasa nagu unenäos alustab üks neist ümiseses lauluvüit, millega peagi teine, kolmas, viimati kogu rühm ühineb. Lauluvõim on suur, ta paisub vägevaks viisiks ja kõlab kaugele üle vaikse järvepinna. Eesti skoutide hümn kostab nagu kiituseks isamaale und nägevas looduses. Ei ole talle küll mägesid vastu kajamas ega orgusid kaasa hõiskamas, aga ta on siiski vaimustav kodumaa järve kaldal vaikivate mändide all, mis nii häälemeel ihkaksid kaasa mühiseda. —

Lauluhelid ei ole veel lõppend, kui säält, kus mets eemal üle järve paistab, hele kullane kiir esmalt mändide ladvasse tungib kaste-pisaraid pärlitena särama pannes, siis telgi halli kastese katuse hõbetab ja viimati ka tumeda järve helendama sunnib.

See oli päikese tõus, kuulutus uuele elu algusele, mis meid tol korral vaimustusest valdas, ja kas ei olnud vägev viis, mis paisus noortest hingedest, määratud hümniks ühtlasi päikesele — uuele elule. —

Kihnu saare rahvaluule.

Kihnu pruudi ärasõit
isa kodust.

Pulmalised laulvad:

Neiukene noorukene
Võta nüüd pähä peiu pärga,
Otsa ette hoole pärga,
Lagi pääle laulu lina,
Mis sina lilleke lõdised?
Mis sina virveke värised?

Ega meie vii sind väliliseks,
Meie viime sind koduliseks,
Äia härgi söötema,
Ämma lehmi lüpsema.

Ei meie vii sind välja pääle,
Me viime küla keske'elle,
Vilja nurmede vahele,
Suure mere kalda pääle.
Meil on mehed meres käimas,
Poisid puida raemas,
Lapsed laasta noppimas,
Tüdrukud tööda tegemas.
Neiukene noorukene, kus sina ist-
Sääl sina ehtsid, [sid-
Kus sina seisid, sääl sina seadsid.
Kivi ääres kirjutasid,
Vare ääres valmistasid,
Kus sa enniast ehitasid,
Rootsi soo tuka taga.
NÜÜD meie hakkame minema.
Meid juba ammu oodetakse,
Väraval meid vaadetakse,
Kas on kaugel neiu vägi.
Eidekene, hellakene,
Võta see värav võrusta,
Päästa see värav paelusta,

Tule nüüd õue vaatamaie,
Kas on mini meelepärast?
Kui pole mini meelepärast,
Siis saadame saajaga tagasi.

Madli Lament ja Riit Sutt.

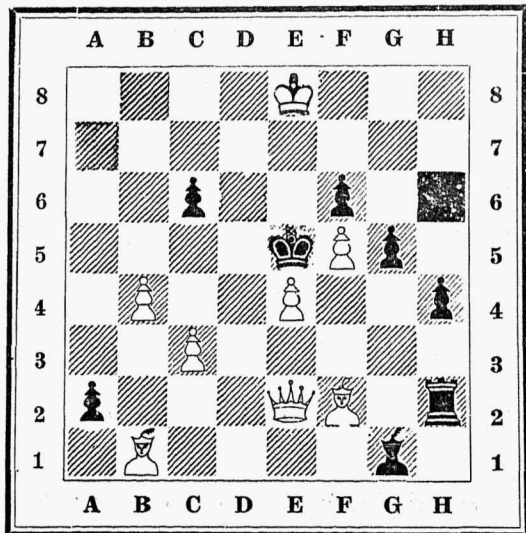
Rahvalaulikud Kihnu saarelt. Nendest esimene on käes-
oleva laulu laulja.

MALE.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 40.Kokku säändnud dr. S. Kljas (Tallinnas).
„Vikerkaare“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K e8, L e2, O b1 ja f2, E b4, c3, e4 ja f5.
Mustad: K e5, V h2, O g1, E a2, c6, f6, g5 ja h4.
Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.
Märkus: E = ettur = sõdur.

Ülesande nr. 35 lahendus:

1. L h4—d8, O a5:d8
2. b4—b5 annab matt.
1. (L h4—d8), V b8:d8,
2. b4:a5 annab matt.
1. (L h4—d8), L a6:c4,
2. L d8:a5 annab matt.
1. (L h4—d8), ükskõik,
2. L d8—d3 annab matt.

Ülesande nr. 36 lahendus:

1. L c2—c3, O d4:c3,
2. R g4—f6 annab matt.
1. (L c2—c3), K d5—e4,
2. L c3—f3 annab matt.
1. (L c2—c3), O d4:g1.
2. L c3:e5 annab matt.
1. (L c2—c3), e5—e4,
2. L c3:d4 annab matt.

Ülesande nr. 37 lahendus:

1. L e2—e5, K e8—d8 või O e1—c3,
2. L e5—b8 annab matt.
1. (L e2—e5), K e8—f8 või O e1—g3,
2. L e5—h8 annab matt.

Õiged lahendused nende ülesannete kohta saatsid:
Alfons Pachel (Tallinnast), Robert Keres ja P. Tõldsep
(Tartust), Martin Villemson (Pärnust).

**Küsimuste ja vastuste osa ilmub järgmises
numbris.**

Väike ülesanne.

K, o, i, t, o. Neist tähist kokku süüda ühe saarel
asuva riigi päälinna nimi, mille mõlemad pooled ümber-
vahetatult annavad sama riigi provintsilinna nime.

K. K a j a k.

Mõistatus.

P-ga olen majariistaks,
S-ga tema osaks ma,
H-ga heinakuhja loojaks,
K-ga töömees töötab ka,
V-ga istun kindlas paigas,
Olles lahus teistest ma.

Must Mees.

**Auhinnalise pildimõistatuse „Vikerkaares“
Nr. 49 (1924 a.) lahendus:**

Roslin-Kalliola jutt „Jõulud tühjal karil“ „Viker-
kaares nr. 3 ja 4 l. a. Piltide järjekord on 1, 2, 3, 4, 6, 5
vastavate allkirjadega tekstist. Õieti lahendasid: Tal-
linnast: Karl Nõu, Alpi, Kalakuningas, Rua-Roa, Karl
Mölder, Uno Tamberg, Erich Laasi, Albert Kukk, Dag-
mar Ulndach, Ilmar Rebane, H. Saage, Kullisilm, Alfons
Pachel, Osvald Havel, Al. Nuut, Põhjamaa kasvandik,
Kõikuvad mõtted, K. Juul, D. Kotsensky, R. Tikks, H. Roos-
mann, Uno Stokholm, Eila X., A. Gold, Pikker, Max,
Ernst Pootsmann, Kromvell; Nõmmelt: Nurmepoiss;
Tartust: Toivo Maim. Silver Jäger, A. Parts, Arka-
dius Hermann, Tartu Hundipoeg; Raadi mõisast:
Olav Mägi; Viljandist: Johannes Selg, Ülo Mara-
maa, Leo Feldmann; Pärnust: A. Jalas, Erich Riit;
Rakverest: Fritz Kask; Tapalt: Elgas Luuk, A.
Pärt, E. Rummel; Narvast: Hilda Nõu; Saare-
maalt: Pidula Uno; Kuuresaarest: Artur Kõkk,
Põhjamaa tütar; Harju-Madiselt: Ed. Reemann;
Ellamaalt: Aug. Jürjenthal; Paidest: P. Gut-
mann, Ramle; Põltsamaalt: Hela Fajrero, Teo;
Kohtla-Järvelt: V. Bootor, K. Kuniingas, R. Kul-
bach; Võrust: Kullisilm, Elise Lukats; Väändrast:
Hermann Raid (noorem); Sonda jaamast: Ernst
Roost; Rakverest: Frike, tellija nr. 1106, L. Hakken ja
August Wolfried. Kaht viimast palutakse teatada oma
täpne aadress.

Pärast tähtaega saadud lahendused jäävad arvesse
võtmata. Muudele siin nimetatule saadetakse „Viker-
kaar“ jaanuarikuu jooksul hinnata.

Lõbusate ülesannete lahendajaile.

Lõbusate ülesannete õigeid lahendusi on 1924. a.
jooksul saanud:

Must-Mees (Tartust) — 5; A. Kuusik (Hal-
listest), Leisbergi Priits (Emmastest), Rua-Roa
ja Estranjero (Tallinnas), E. Toming (Narvast),
Väike Teele (Pranglist), igaüks — 3; I. Kõök, H.
Lattik, V. Pukk, K. Keres, Mohikan Väle-Hirv, E. Roos,
E. Jeeger, A. Kivi, I. Kitsing ja Algaja, igaüks — 2; tei-
sed — 1.

Kuigi „Vikerkaare“ toimetuse poolt ainult neile
annetus oli lubatud, kes kõik kümme lõbusat ülesannet
õieti lahendavad, otsustas toimetuse siiski lubadusest kau-
gemale minna ja Must-Mehel (Tartust), kes kõige
rohkem õigeid lahendusi on saanud, annetada — F.
Cooperi: „Läikiv Järv“ (Nahksuuka jutud I ja II) ilu-
kõites.
Toimetuse.